

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sosiaalihoitolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi omaishoitajan oikeutta lakisääteiseen vapaaseen nykyisestä yhdestä vuorokaudesta kahteen vuorokauteen kalenterikuukautta kohti. Lisäksi lakisääteiseen vapaaseen oikeutettujen piiriä ehdotetaan laajennettavaksi siten, että oikeus vapaaseen olisi myös niillä omaishoitajilla, joiden hoidettavat ovat päiväsaikaan esimerkiksi koulussa tai päivätoiminnassa mutta tarvitsevat muuna aikana jatkuvasti huolenpitoa.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi sosiaalihoitolakiin säännös omaishoitajan tapaturmaturvasta. Hoitajan kanssa omaishoidosta sopimuksen tehnyt kunta olisi velvollinen ottamaan hoitajalle tapaturmavakuutuslaissa tarkoitetun niin kutsutun vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen.

Lisäksi sosiaalihoitolakiin sisältyvää asetuksenantovaltuussäännöstä täsmennettäisiin lisäämällä siihen nimenomainen maininta, jonka mukaan omaishoidon tukena maksettavien hoitopalkkioiden indeksisidonnaisuudesta säädetään asetuksella.

Esitys liittyy valtion vuoden 2002 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2002 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Perussäännökset omaishoidon tuesta

Omaishoidon tuki kuuluu niihin sosiaalihoitolain (710/1982) 17 §:ssä mainittuihin sosiaalipalveluihin, joiden järjestämisestä kunnan on huolehdittava. Tarkemmat säännökset siitä sisältyvät sosiaalihoitolain 27 a ja 27 b §:ään sekä omaishoidon tuesta annettuun asetukseen (318/1993).

Omaishoidon tuella tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön kotona tapahtuvan hoidon tai muun huolenpidon turvaamiseksi annettavaa hoitopalkkiota ja palveluja, jotka määritellään hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmassa.

Omaishoidon tukea voidaan antaa, jos henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee hoitoa tai muuta huolenpitoa, joka on mahdollista järjestää hoidettavan

kotona sopimalla siitä hänen omaisensa tai läheisensä kanssa ja tarpeellisten palvelujen avulla. Sopimus voidaan tehdä myös muun henkilön kuin hoidettavan omaisen tai läheisen kanssa.

1.2. Omaishoitajan sosiaaliturva

Omaishoidon tuesta sopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsopimuslaissa (320/1970) tarkoitetussa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan, hoidettavaan eikä hoidettavan huoltajaan. Omaishoitajalla on kuitenkin oikeus eläkkeeseen kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/1964) mukaisesti.

Omaishoitajan tapaturmaturvasta ei ole säännöksiä voimassa olevassa laissa. Tältä osin omaishoitajalla on heikompi sosiaaliturva kuin perhehoitajalaissa (312/1992) tarkoitetulla perhehoitajalla. Hyväksyessään hallituksen esityksen perhehoitoa koskevaiksi lainsäädännöksi (HE

144/1991 vp) eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan siitä, että myös omaishoitajille taataan mahdollisuus asianmukaiseen sosiaaliturvaan.

1.3. Omaishoitajan oikeus vapaaseen

Omaishoidon tuesta annetun asetuksen 1 §:n mukaan omaishoitotosopimuksessa tulee sopia muun muassa hoitajalle järjestettävästä vapaasta. Asetuksen 5 § sisältää suosituksen vapaan järjestämisestä. Sen mukaan hoitajalle on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä vapaata hoidosta. Järjestettävä vapaa tulee porrastaa hoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan. Hoitajalle, jonka vastuulla on runsaasti hoitoa ja huolenpitoa tarvitseva henkilö, on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä vähintään yksi vapaapäivä viikossa, yksi vapaa viikonloppu kuukaudessa sekä vuosittain yhtäjaksoinen vähintään viikon pituinen vapaa.

Osa suosituksen mukaisesta vapaasta muutettiin lakisääteiseksi vuoden 1998 alusta lisäämällä sosiaalihuoltolakiin sitä tarkoittava säännös (27 b §:n 2 momentti). Muutos nähtiin tarpeelliseksi, koska oli käynyt ilmi, että suosituksesta huolimatta osa kiinteästi hoitotyöhön sidotuista omaishoitajista oli jäänyt kokonaan vaille mahdollisuutta pitää vapaata.

Nykyisin omaishoitajalla on lakisääteinen oikeus pitää vapaata vähintään yksi vuorokausi sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Lakisääteisen vapaan pitäminen ei vähennä hoitopalkkion määrää. Kunnan on huolehdittava hoidettavan hoidon järjestämisestä hoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi.

Vapaan lakisääteistämistä koskevan hallituksen esityksen (HE 166/1997 vp) perustelujen mukaan sidonnaisuus hoitotyöhön ratkaisee, onko hoitajalla oikeus vapaaseen. Perustelujen mukaan sidonnaisuus voi väistyä esimerkiksi silloin, kun hoidettava viettää säännöllisesti useamman tunnin arkipäivistä päiväkeskuksessa, päiväsairalassa tai muun vastaavan toiminnan piirissä. Perustelujen

mukaan ympärivuorokautinen sidonnaisuus merkitsee, että hoitajan on huolehdittava hoidettavasta ja oltava valmis suorittamaan hoitotoimenpiteitä kaikkina vuorokauden aikoina. Jatkuva päivittäinen sidonnaisuus on kysymyksessä, kun hoidettava tarvitsee hoitoa ja huolenpitoa päiväsaikaan niin runsaasti, että hoitajan on oltava hänen luonaan pääsääntöisesti aamusta iltaan.

Sosiaalihuoltolain 27 b §:n 2 momentin sanamuoto ja sen tulkintaa ohjaavat hallituksen esityksen perustelut merkitsevät, että päiväsaikaan ilmenevä sidonnaisuus hoitoon oikeuttaa lakisääteiseen vapaaseen, mutta jos sidonnaisuus ajoittuu iltaan, yöhön ja aamuun, oikeutta vapaaseen ei ole. Tämä on koettu epäoikeudenmukaiseksi esimerkiksi koulua käyvien kehitysvammaisten lasten vanhempien keskuudessa.

Hyväksyessään hallituksen esityksen valtion vuoden 2001 talousarvioiksi eduskunta edellytti, että omaishoidon asemaa lainsäädännössä kehitetään ja omaishoidon edellytyksiä kokonaisuudessaan parannetaan. Lakisääteisen vapaan vähäisyys mainitaan yhtenä niistä epäkohdista, joihin lausuman hyväksymistä ehdottanut valtiovarainvaliokunta kiinnitti huomiota hallituksen esityksen johdosta antamassaan mietinnössä.

1.4. Hoitopalkkion indeksisidonnaisuutta koskeva sääntely

Sosiaalihuoltolain 27 b §:n 3 momentti sisältää valtuutussäännöksen, jonka nojalla eräistä omaishoitoon liittyvistä seikoista voidaan säätää asetuksella. Sen mukaan asetuksella säädetään muun muassa hoitopalkkion suuruudesta ja perusteista.

Lain suoman valtuutuksen mukaisesti omaishoidon tuesta annetun asetuksen 7 §:ssä säädetään omaishoidon tukena maksettavan hoitopalkkion määrätymisperusteista sekä alimman hoitopalkkion määrästä.

Asetuksen 7 §:ssä säädetään myös hoitopalkkioiden indeksisidonnaisuudesta. Sen mukaan hoitopalkkioita tarkistetaan kalenterivuositain sen palkkaindeksiluvun mukaan, joka vuosittain vahvistetaan

työntekijäin eläkelain (395/1961) 9 §:n soveltamista varten. Säännöksen on tarkoitus sitovasti velvoittaa kunnat maksamaan hoitopalkkiot siinä tarkoitettulla tavalla korotettuina. Sosiaalihuoltolain 27 b §:n 3 momentissa ei kuitenkaan ole nimenomaista mainintaa siitä, että myös hoitopalkkioiden indeksisidonnaisuudesta voitaisiin säätää asetuksella. Tämä on asettanut epäilyksenalaiseksi nykyisen sääntelyn lainmukaisuuden etenkin, kun perustuslain 121 §:n mukaan kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla.

2. Esityksen tavoitteet ja ehdotetut muutokset

2.1. Lakisääteistä vapaata koskevat ehdotukset

Omaishoitajan jaksamisen edistämiseksi sosiaalihuoltolain 27 b §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että omaishoitajan oikeus lakisääteisen vapaaseen lisääntyy nykyisestä yhdestä vuorokaudesta kahteen vuorokauteen kalenterikuukautta kohti.

Lähtökohtaisesti omaishoitajalla olisi oikeus saada vapaata siksi ajaksi, jonka hän yleensä on päivittäin sidottu hoitotyöhön. Vapaan aikainen tilapäishoito tulisi siten järjestää kokonaisina vuorokausina, jos omaishoitajan sidonnaisuus hoitoon on ympärivuorokautista. Ehdotettu säännös ei kuitenkaan estä sitä, että omaishoitajan pyynnöstä hänen oikeutensa vapaaseen sovitaan toteutettavaksi jakamalla vapaata vastaava tuntimäärä useammaksi vuorokautta lyhyemmäksi jaksoksi.

Lakisääteisen vapaan oikeudenmukaisen kohdentumisen edistämiseksi lain 27 b §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että lakisääteiseen vapaaseen oikeutettujen piiri laajenee. Muutoksen jälkeen oikeus vapaaseen olisi myös niillä omaishoitajilla, joiden hoidettavat ovat päiväsaikaan esimerkiksi koulussa tai päivätoiminnassa mutta tarvitsevat muuna aikana jatkuvasti huolenpitoa. Hoidettavan voidaan katsoa viettävän osan vuorokaudesta kotinsa ulkopuolella ehdotetussa

säännöksessä tarkoitettulla tavalla, jos hänen säännöllinen poissaolonsa kotoa kestää keskimäärin enintään 5–7 tuntia arkipäivää kohti.

2.2. Tapaturmavakuutusta koskeva ehdotus

Omaishoitajien sosiaaliturvan parantamiseksi sosiaalihuoltolain 27 c §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin omaishoitajan tapaturmasuojasta. Ehdotuksen mukaan kunnan olisi järjestettävä tapaturmavakuutuslain (608/1948) 57 §:n 1 momentissa tarkoitettu niin kutsuttu vapaaehtoinen vakuutus omaishoitotyössä sattuvan tapaturman varalta. Omaishoitajan tapaturmasuoja olisi siten yhtä kattava kuin pakolliseen vakuutukseen perustuva tapaturmasuoja, jollainen on työ- tai virkasuhteessa olevien lisäksi esimerkiksi perhehoitajilla.

Sitä vastoin työttömyysvakuutus ei liity omaishoitajalle ehdotettuun tapaturmavakuutukseen, vaan se kytkeytyy ainoastaan pakolliseen tapaturmavakuutukseen työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 12 §:n mukaan. Kunta ei siten olisi velvollinen maksamaan työnantajan työttömyysturvamaksua omaishoitajille maksetun palkkasumman perusteella eikä omaishoitajilta liioin perittäisi palkansaaajan työttömyysturvamaksua.

Ehdotetussa säännöksessä tarkoitettu vakuutus korvaisi varsinaisessa omaishoitotyössä sattuneiden tapaturmien lisäksi omaishoittoon liittyvillä matkoilla sattuneet tapaturmat. Vakuutuksen perusteella omaishoitajalla olisi oikeus saada ansionmenetykskorvauksena muun muassa päivärahaa ja tapaturmaeläkettä sekä kustannusten korvauksena tarpeellisen hoidon korvaukset kokonaisuudessaan. Korvaus käsittäisi myös tapaturman vuoksi tarpeellisesta kuntoutuksesta aiheutuneet kustannukset sekä pysyvästä haitasta maksettavan haittarahan.

2.3. Asetuksenantovaltuuden täsmäntäminen

Sosiaalihuoltolain 27 b §:n 3 momentissa olevaa asetuksenantovaltuutta ehdotetaan selvyuden vuoksi täsmennettäväksi lisäämällä siihen nimenomainen maininta, jonka mukaan omaishoidon tukena maksettavien hoitopalkkioiden indeksisidonnaisuudesta säädetään asetuksella. Vastaavanlainen valtuutussäännös sisältyy muun muassa toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 9 §:n 4 momenttiin.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Hoidettavia, joiden hoito oikeuttaa lakisääteiseen vapaaseen ennen tämän lain voimaantuloa, on arviolta 14 400. Lakisääteisen vapaan lisääminen yhdellä päivällä kalenterikuukaudessa lisäisi vapaan määrää hoidettavaa kohti 12 päivällä vuodessa. Kullekin hoidettavalle arvioidaan järjestettävän tilapäishoitoa laitoshoidona keskimäärin yhdeksän päivää ja kotipalveluna keskimäärin kolme päivää vuodessa. Laitoshoidon päiväkustannukseksi arvioidaan 95 euroa eli yhteensä 855 euroa hoidettavaa kohti vuodessa. Kotipalvelun päiväkustannukseksi arvioidaan 110 euroa eli yhteensä 330 euroa hoidettavaa kohti vuodessa. Muutoksesta aiheutuvat kokonaiskustannukset olisivat siten vuositasolla arviolta 17 070 000 euroa, josta valtionosuus on 4 324 000 euroa.

Hoidettavia, joiden hoitajat tulisivat lainmuutoksen johdosta oikeutetuiksi lakisääteiseen vapaaseen, on arviolta noin 2 000. Hoidettavat olisivat pääasiassa kouluikäisiä vammaisia tai pitkäaikaissairaita lapsia sekä päivätoiminnassa käyviä vanhuksia. Hoitajille järjestettävien vapaapäivien määrä hoidettavaa kohti vuodessa olisi 24. Tilapäishoito arvioidaan järjestettäväksi kokonaan laitoshoidona, jolloin muutoksesta aiheutuvat kokonaiskustannukset olisivat vuositasolla arviolta 4 560 000 euroa, josta valtionosuus olisi 1 155 000 euroa.

Omaishoitajien tapaturmaturvan

järjestämisestä aiheutuvat kustannukset on arvioitu olettaen, että omaishoitajien määrä olisi noin 20 000. Keskimääräinen hoitopalkkio kuukaudessa olisi noin 340 euroa ja vuodessa noin 4 080 euroa. Palkkioiden yhteismäärä vuodessa olisi noin 81 600 000 euroa. Tapaturmavakuutusmaksu olisi 7,69 promillea palkkasummasta eli vuositasolla noin 630 000 euroa, josta valtion osuus olisi noin 160 000 euroa.

Ehdotetuista muutoksista kunnille aiheutuvien lakisääteisten kustannusten yhteismäärä olisi vuositasolla noin 22 260 000 euroa, mistä valtion osuus olisi 5 639 000 euroa. Valtion vuoden 2002 talousarvioesityksessä momentin 33.32.30 (Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin) määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 5 639 000 euroa lakimuutosten johdosta.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Suomen Kuntaliiton sekä Omaishoitajat ja Läheiset ry:n edustajia.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

Tarkoitus on, että lakisääteistä vapaata järjestetään ehdotetun sosiaalihuoltolain 27 b §:n 2 momentin mukaisesti myös niille omaishoitajille, joiden kanssa on tehty sopimus ennen lain voimaantuloa. Oikeus lakisääteiseen vapaaseen ja sen toteuttaminen kytkeytyvät omaishoitotosopimukseen ja sen liitteenä olevaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Kunnan tulisi viipymättä ryhtyä toimenpiteisiin näiden asiakirjojen tarkistamiseksi kunkin omaishoitajan osalta niin, että ne vastaisivat ehdotettua lakia. Tarkoitus on, että tarkistamisen yhteydessä selvitetään, kuuluuko omaishoitajalle lakisääteinen vapaa, ja sovitaan vapaan järjestämiseen liittyvistä yksityiskohdista. Voimaantulosäännöksen 3 momentin mukaan kunnan tulisi osaltaan huolehtia siitä,

että sopimukset voidaan tarkistaa ja ehdotetun lain mukainen oikeus toteuttaa viimeistään toukokuun alusta 2002 lukien.

Ehdotetun lain voimaantulo ei oikeuta supistamaan omaishoitajan sopimukseen perustuvaa oikeutta vapaaseen. Jos omaishoitajalla on jo ennen lain voimaantuloa tehdyn sopimuksen mukaan

nyt ehdotettua laajempi oikeus vapaaseen, vapaa on järjestettävä sopimuksen mukaisesti. Tästä säädettäisiin

voimaantulosäännöksen 4 momentissa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus***Laki****sosiaalihuoltolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä syyskuuta 1982 annetun sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 b §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1109/1997, sekä
lisätään 27 c §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1365/1992, uusi 2 momentti seuraavasti:

27 b §

 Omaishoidon tuesta kunnan kanssa sopimuksen tehneellä henkilöllä on oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Sidonnaisuus katsotaan ympärivuorokautiseksi siitä huolimatta, että hoidettava viettää säännöllisesti vähäisen osan vuorokaudesta käyttäen kotinsa ulkopuolella järjestettyjä sosiaali- tai terveyspalveluja taikka saaden kuntoutusta tai opetusta. Lakisääteisen vapaan pitäminen ei vähennä hoitopalkkion määrää. Kunnan on huolehdittava hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä hoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi. Asetuksella säädetään tarkemmin omaishoidon tuesta laadittavasta sopimuksesta, hoitopalkkion suuruudesta ja perusteista, hoitopalkkioiden indeksisidonnaisuudesta, annettavasta vapaasta sekä hoito- ja palvelusuunnitelmassa tarkoitetuista muista

palveluista samoin kuin muista hoitajan, hoidettavan ja kunnan kannalta tarpeellisista seikoista.

27 c §

 Omaishoidon tuesta hoitajan kanssa sopimuksen tehneen kunnan on otettava tapaturmavakuutuslain (608/1948) 57 §:n 1 momentin mukainen vakuutus hoitajalle.

 Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Kunnan on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan omaishoitoa koskevan sopimuksen tarkistamiseksi vastaamaan tämän lain 27 b §:ää siten, että säännöksen mukainen oikeus voidaan toteuttaa viimeistään 1 päivästä toukokuuta 2002.

Jos hoitajalla on tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan sopimuksen mukaan laajempi oikeus vapaaseen kuin tässä laissa

säädetään, hoitajan oikeus vapaaseen _____ määräytyy sopimuksen mukaan.

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Osmo Soininvaara*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

sosiaalihoitolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä syyskuuta 1982 annetun sosiaalihoitolain (710/1982) 27 b §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1109/1997, sekä
lisätään 27 c §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1365/1992, uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

27 b §

Omaishoidon tuesta kunnan kanssa sopimuksen tehneellä henkilöllä on oikeus pitää vapaata vähintään vuorokausi sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Lakisääteisen vapaan pitäminen ei vähennä hoitopalkkion määrää. Kunnan on huolehdittava hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä hoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi.

Asetuksella säädetään tarkemmin omaishoidon tuesta laadittavasta sopimuksesta, hoitopalkkion suuruudesta ja perusteista, annettavasta vapaasta sekä hoito- ja palvelusuunnitelmassa tarkoitetuista muista palveluista samoin kuin muista hoitajan, hoidettavan ja kunnan kannalta tarpeellisista seikoista.

Omaishoidon tuesta kunnan kanssa sopimuksen tehneellä henkilöllä on oikeus pitää vapaata vähintään *kaksi vuorokautta* sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. *Sidonnaisuus katsotaan ympärivuorokautiseksi siitä huolimatta, että hoidettava viettää säännöllisesti vähäisen osan vuorokaudesta käyttäen kotinsa ulkopuolella järjestettyjä sosiaali- tai terveyspalveluja taikka saaden kuntoutusta tai opetusta.* Lakisääteisen vapaan pitäminen ei vähennä hoitopalkkion määrää. Kunnan on huolehdittava hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä hoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi.

Asetuksella säädetään tarkemmin omaishoidon tuesta laadittavasta sopimuksesta, hoitopalkkion suuruudesta ja perusteista, *hoitopalkkioiden indeksisidonnaisuudesta*, annettavasta vapaasta sekä hoito- ja palvelusuunnitelmassa tarkoitetuista muista palveluista samoin kuin muista hoitajan, hoidettavan ja kunnan kannalta tarpeellisista seikoista.

27 c §

1....1..7.

Omaishoidon tuesta hoitajan kanssa sopimuksen tehneen kunnan on otettava tapaturmavakuutuslain (608/1948) 57 §:n 1 momentin mukainen vakuutus hoitajalle.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Kunnan on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan omaishoitoa koskevan sopimuksen tarkistamiseksi vastaamaan tämän lain 27 b §:ää siten, että säännöksen mukainen oikeus voidaan toteuttaa viimeistään 1 päivästä toukokuuta 2002. Jos hoitajalla on tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan sopimuksen mukaan laajempi oikeus vapaaseen kuin tässä laissa säädetään, hoitajan oikeus vapaaseen määräytyy sopimuksen mukaan.